

MITÄ MAAMME TURVEVAROISTA TIEDETÄÄN

Yleensä on tunnettua, että suunnilleen kolmannes maamme pinta-alasta on soiden peitossa, mutta kuinka paljon suomen sisältävät turvetta, siitä ei useimmilla liene edes summittaista käsitystä. Tosin on heti aluksi myönnettävä, ettei turvevarojemme määrittäminen olekaan aivan yksinkertainen tehtävä ja joka tapauksessa niistä esitetyt tiedot ovat enemmän tai vähemmän arviokaupalla tehtyjä. Jos vielä pyritään esittämään esim. eri turveteollisuuden tarkoituksiin kelpaavien turpeiden määriä liikutaan yhä epävarmimmalla pohjalla.

Parhaat tiedot koko maan turvevaroista saadaan niistä lähteistä, joita valtakunnan metsien linja-arviointien tulokset torjoavat soiden pinta-aloista ja syvyyssuhteista. Turvekerroksen paksuus on niissä ryhmitetty viiteen luokkaan puolen metrin syvyyseroin. Ensimmäisen metsien arvioinnin yhteydessä turvekerroksen paksuus mitattiin kahden ja toisessa tyydyttiin yhden metrin syvyyteen ja toisaalta kuitenkin tiedetään, että huomattava osa maamme soista on yli kaksi metriä syviä. Tältä osalta lähdeaineisto on siis puutteellinen.

Kysymyksessä olevan aineiston perusteella saadaan maan turvevaroiksi n. 108 miljardia m³. Mutta jos kahden metrin syvyyden ylittävien soiden kohdalle lisätään vielä puolen metrin turvekerros, mikä lienee oikeutettua, saadaan Nyky-Suomen turvevarojen kokonaisuudeksi suunnilleen 120 miljardia m³. Sitä on pidettävä vähimmäismääränä.

Saatu luku on niin suuri, että siitä on vaikea saada selvää käsitystä. Havainnollisuuden vuoksi ajattelempa maamme turpeet levitetyksi päivantasaajan kohdalle metrin paksuiseksi kerrokseksi. Tällöin muodostuisi sinne koko maapallon ympäri kiertävä turvevyö, jonka leveys olisi 3 km.

On ymmärrettävää, ettei läheskään kaikki turve kelpaa turveteollisuuden raaka-aineeksi, sillä se asettaa määrättyjä vaatimuksia sekä soille että turpeille. Eri tahoilla suoritettujen tutkimusten perusteella voidaan nykyisin tosin osoittaa melkoinen määrä sekä polttoturpeen että turvepehkon käyttöön kel-

paavia soita sekä alueita, joilla niitä on yleisimmin, mutta koko maan osalta jää tietojen esittäminen sangen karkean arvon varaan. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että tässä mielessä on soistamme tutkittu vasta murto-osa. Metsäarviointien pinta-alaluvut antavat pohjan laskelmille, mutta turpeen laadun suhteen mainituista tutkimuksista ei ole apua, koska niihin ei ole kiinnitetty lainkaan huomiota.

Otlamalla huomioon ne kokemukset, jotka kirjoittaja on saavuttanut useiden vuosien aikana suorittaessaan ja johtaessaan Geologisessa tutkimuslaitoksessa turvevarojen inventoimistöitä sekä laajahkon koneellisen polttoturpeen valmistuksen soille ja turpeille asettamat vaatimukset, päädytään siihen tulokseen, että mainittuun tarkoitukseen kelpaa maamme soista suunnilleen 300.000 hehtaaria. Tämä määrä, joka on vain vajaa 3 % koko maan suoalasta, saattaa ensimmältä vaikuttaa kovin vähäiseltä. Mutta jos laskemme ko. suoalan turvemäärän 2 metrin keskisyvyyden mukaan, jota matalampia soita laskelmissa ei ole huomioitu, saamme siitä aivan toisen käsityksen. Mainittu suoala sisältää nimittäin turvevaraston, josta voidaan laskea saatavan n. 600 miljoonaa tonnia ilma-kuivaa polttoturvetta. Jos sitä valmistetaan esim. 200.000 tonnia vuosittain, mikä on meillä tähän mennessä suurin koneturpeen vuosituotanto, riittäisi mainittu turvemäärä 3.000 vuodeksi.

Sitäpaitsi on vielä muistettava, että edellä mainitut laskelmat on tehty laajahkoa koneellista polttoturpeen valmistusta silmällä pitäen. Mutta jos otetaan huomioon pienehkössä mitassa harjoitettavan koneturpeen sekä edelleen pistoturpeen valmistuksen mahdollisuudet, joilloin pienialaiset ja matalatkin suot voidaan käyttää, lisääntyy polttoturvereservien määrä edellä esitettyyn nähden ainakin kaksinkertaiseksi.

Kokemuksesta tiedetään, että parhaat edellytykset turvepehkon saantiin on Länsi-, Lounais- ja Etelä-Suomen rakkäreimeillä ja -nevoilla. Sensijaan laaja Pohjois-Suomi on tässä suhteessa heikommassa asemassa. Jos mainitut suo-

URHO METSÄNHEIMO 50 VUOTIAS

50 vuotta täytti Helsingissä tammikuun 11 p:nä metsähallituksen suonkuivausmetsänhoitaja Urho *Metsänheimo*. Hän on syntynyt Helsingissä, tullut ylioppilaaksi 1919 ja suorittanut metsänhoitajatut-

kinnon 1922 sekä maat.metsät. kandidaatintutkinnon 1927. Tietojaan hän on täydentänyt lukuisilla suonkuivauskursseilla.

Avustettuaan aluksi metsänarvioimistehtävissä ja osallistuttuaan I valtakunnan metsien arvioimistyöhön hänet nimettiin metsänarvostelijaksi metsähallitukseen. Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen puunkäyttö-tutkimustyöhön hän

otti myös osaa ja toimi senjälkeen metsähallituksen insinööriosaston alaisissa suonkuivaustöissä. Vuodesta 1931 lähtien on hän toiminut Perä-Pohjolan läntisen suonkuivauspiirin hoitajana. Suomiesten keskuudessa hänet tunnetaan Perä-Pohjolan soiden erikoistuntijana ja hänen työsaraltaan muistamme mm. Teuravuoman kuuluisan suoalueen. Tehtäviensä ohella hän on hoitanut työkeskuksia, johtanut metsätövälineiden kunostamiskursseja, perustanut ja hoitanut polttoturveysomaita sekä hoitanut kansanhuoltomonisteriön tervahankintoja.

Metsänhoitaja Metsänheimo on julkaissut useita metsäojitusta koskevia kirjoituksia ja myös kansantaloustiede ja metsäpolitiikka ovat häntä lähellä.

tyypit otetaan huomioon vain Oulun läänin eteläpuolisessa osassa maata ja niiden turvepehkuksi kelpaavan kerroksen keskisyvyys arvioidaan varovasti 0.8 metrin paksuiseksi, sisältävät ne turvemäärän, josta voidaan laskea saatavan n. 6 miljardia paalia ilmakeivää turvepehkuu. Tätäkin on pidettävä vähimmäismääränä, sillä sitä lisää eri puolilla maata muissa suotyypeissä esiintyvä raaka-aine.

Jos ajattelempa turvepehkun vuosituotannoksi 500.000 paalia, joka vastaa meillä viime vuosien keskimääräistä tuotantoa, riittäisi laskelmien kautta saatu turvepehkun raaka-aine 12.000 vuodeksi. — Tässä yhteydessä sopii mainita, että maamme vauhimmat turvekerrostumat ovat 9.000-10.000 vuotta vanhoja ja että turvepehkuksi kelpaava turve on muodostunut valtaosaltaan viimeisten 3.000 vuoden aikana ja että sitä syntyy edelleenkin.

Edellisestä on käynyt selville, että maamme turvevarat näyttävät olevan käytännöllisesti katsoen rajattomat sekä polttoturpeen että turvepehkun valmistukseen nähden, joihin tarkoituksiin meillä turvetta pääasiassa on käytetty ja edelleenkin käytetään. Viime aikoina on kuitenkin kiinnitetty lisääntyvää huomiota myös turpeen kemialliseen jalostukseen. Sen eri tarkoituksiin kelpaavan turpeen laatuvaatimuksia ei ole vielä lo-

pullisesti selvitetty, mutta näyttää kuitenkin siltä, että hyvälaatuinen polttoturpeen raaka-aine sopii myös kemialliseen jalostukseen. Sitäpaitsi turve-eristyslevyjen teollisuus saa raaka-aineensa samoista lähteistä turvepehkun kanssa.

Kuten useaan eri kertaan on mainittu, on yllä esitetyt laskelmat perustettu suurelta osalta arvioihin ja näin on tehtävä vielä pitkän aikaa, ellei turvevarojen inventointia tehosteta. Julkisuudessakin on jo näkynyt tietoja siitä, että lähivuosina suoritetaan kolmas valtakunnan metsien arviointi. Kun tällainen suurisuuntainen tehtävä on jälleen vireillä ja sen yhteydessä ilmeisesti nytkin tutkitaan soita, olisi toivottavaa, että turvekerrostumat kairattaisiin soiden pohjia myöten, mutta ennen kaikkea kiinnitettäisiin huomiota myös turvelajeihin, niiden laatuun ja näytteiden ottoon. Toisin sanoen: suoritettaisiin myös turvevarojen arviointi. On ymmärrettävää, että lämä vaatisi lisätöivoimaa edellisiin metsäarviointeihin verrattuna ja nostaisi kustannuksia, mutta läten saataisiin sittenkin suhteellisen vähin lisäkustannuksin nopeasti kokonaiskuva maamme turpeista ja niiden käyttömahdollisuuksista. Tehtävän toteuttaminen esim. yhteistoiminnassa eri laitoksien kesken ei suinkaan vaikuta ylivoimaiselta.